

Mariusz KRUCZEK, Zbigniew ŻEBRUCKI
Politechnika Śląska
Wydział Organizacji i Zarządzania
Instytut Zarządzania i Administracji

KONCEPCJA KLASTRÓW LOGISTYCZNYCH

Streszczenie. Klastry są nową formą współpracy zrzeszającą przedsiębiorstwa, instytucje i organizacje, która rozwija się coraz intensywniej. Tworzenie sieci współpracy w łańcuchu wartości jest dzisiaj podstawowym procesem kształtowania przewagi konkurencyjnej, która opiera się na innowacyjności. Klastry logistyczne to forma współpracy, która skupia przede wszystkim operatorów logistycznych, wykorzystujących współpracę do kształtowania nowego i doskonalenia dotychczasowego produktu logistycznego. Artykuł przedstawia istotę klastra i współdziałania w ramach tej formy współpracy.

CONCEPTION OF LOGISTIC CLUSTERS

Summary. Clusters are a new form of cooperation between enterprises, institutions and organizations. This form develops more intensively. Creation of a cooperation network in the value chain is today a fundamental process in building the competitive advantage, which is based on innovation. Logistics clusters are a form of cooperation, which focuses primarily on logistics operators who use cooperation to the development and improvement of new or existing logistics services. The article presents the essence of the cluster conception and cooperation in logistics clusters.

1. Wprowadzenie

Postępujące procesy globalizacji oraz rozwój technologii przyczyniają się do zdynamizowania strumieni materiałowych oraz informacyjnych i obejmują swoim zasięgiem coraz większy obszar. Zauważyć można jednak tendencje do koncentracji działalności przedsiębiorstw w określonych regionach oraz nawiązywania współpracy celem uzyskiwania lepszych wyników. Funkcjonujące struktury organizacyjne oraz porozumienia między-

organizacyjne często jednak nie gwarantują efektywności podejmowanych działań i wpływają na tworzenie lub modyfikację znanych rozwiązań. Podejście to powinno wpływać na poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw. Przejawem takich działań jest tworzenie inicjatyw określanych powszechnie klastrami, które wykorzystują współpracę między przedsiębiorstwami mającymi zbieżne lub uzupełniające się kompetencje. Współpraca tych podmiotów pozwala im osiągnąć większą przewagę konkurencyjną. Jednocześnie silny rozwój działalności logistycznej powoduje, że oferowane przez operatorów logistycznych oraz inne podmioty usługi powinny cechować się wysoką innowacyjnością. Wykorzystanie koncepcji klastra w działalności logistycznej i tworzenie klastrów logistycznych jest jednym ze sposobów poprawy konkurencyjności. Możliwe jest to dzięki wypracowywaniu innowacyjnych rozwiązań w obsłudze klientów, bazujących na doświadczeniach i współpracy przedsiębiorstw logistycznych i wspierających z innych sektorów gospodarki. Artykuł ma na celu zaprezentowanie koncepcji klastra logistycznego, którą przedstawiono wychodząc od ogólnej definicji i typologii klastrów. Pokazano również przegląd wybranych klastrów logistycznych w Europie i w Polsce.

2. Pojęcie i źródła koncepcji klastra

W literaturze można spotkać różne definicje pojęcia klastery. Podstawowa mówi, że klastery to „przestrzenne skoncentrowane skupisko wyspecjalizowanych, jednocześnie konkurujących i kooperujących bądź powiązanych ze sobą przedsiębiorstw oraz instytucji i organizacji połączonych systemem wzajemnych formalnych i nieformalnych relacji opartych na tak zwanej trajektorii rozwoju (np.: technologii, świadczeniach, rynku zbytu)”¹. Badania nad koncepcją klastra zostały zapoczątkowane w latach 90. XX w. przez M. E. Portera, który badając zjawisko konkurencji między przedsiębiorstwami rozszerzył je na konkurencję między krajami, regionami, miastami i wprowadził do literatury pojęcie klastra². Według M.E. Portera „klastery jest to znajdująca się w geograficznym sąsiedztwie grupa przedsiębiorstw i powiązanych z nimi instytucji, zajmujących się określoną dziedziną, połączoną podobieństwami i wzajemnie się uzupełniającą”³. Poza pojęciem klastery funkcjonują również inne, zbliżone, jak na przykład grona, wiązki przemysłowe, lokalne systemy produkcyjne itp. Cechą wspólną definicji klastra jest identyfikacja cech wspólnych tego rodzaju powiązań, którymi są:

¹ Chyba Z.: Klastery przemysłowe a przedsiębiorstwa spin-off. „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstw”, nr 3, 2008, s. 67.

² Knop L.: Zarządzanie klastrem. Koncepcje, strategie, modele. Politechnika Śląska, Gliwice 2013.

³ Porter M.E.: Porter o konkurencji. PWE, Warszawa 2001, s. 248.

- koncentracja przestrzenna rozumiana jako bliskie terytorialnie rozlokowanie przedsiębiorstw, instytucji i organizacji,
- koncentracja sektorowa, która wiąże się z faktem, że klastry tworzone są w określonych działach gospodarki,
- specjalizacja, która wynika z faktu, że klastr tworzony jest przez wysoce wyspecjalizowane organizacje,
- współzależność, która wiąże się z intensywnością współpracy między podmiotami w klastrze, od jakości i dynamiki tej współpracy zależy sukces inicjatywy klastrowej,
- powiązania produkcyjne lub usługowe w ramach łańcucha wartości,
- jedna wspólna, spójna ścieżka rozwoju oparta na strategii funkcjonalnej,
- jednoczesność występowania relacji konkurencji i kooperacji,
- wpływ na funkcjonowanie i rozwój regionu, miasta.

Podstawą w koncepcji klastra jest zidentyfikowanie produktu lub usługi, które stanowią trzon współpracy pomiędzy różnymi organizacjami oraz ustalenie zasadności podejmowanej współpracy, czyli identyfikacja korzyści dla partnerów.

Klastry są naturalną konsekwencją rozwoju tradycyjnych lokalnych systemów produkcyjnych, z tą jednak różnicą, że w przypadku klastrów szczególnie istotnymi czynnikami stanowiącymi o ich odmienności są: wspólnie zdobywana wiedza, umiejętności współpracy, zaufanie między współpracującymi podmiotami i wysoki poziom zaufania społecznego⁴. Powstanie klastrów z ekonomicznego punktu widzenia uzasadnione jest koniecznością redukcji kosztów transakcyjnych na skutek⁵:

- realizowania regularnych i powtarzalnych dostaw dostosowanych do oczekiwań klientów,
- realizacji zaplanowanych, okresowo występujących dostaw, dostosowanych do potrzeb klientów. Dostawy te są odpowiedzią na potrzeby zgłaszane przez system lub subsystem klienta (np.: wymiana, serwis itp.),
- projektowania i budowania nowych systemów lub przebudowywania aktualnie istniejących.

Istotą funkcjonowania w klastrze jest wspólne rozwijanie wiedzy oraz wzajemnej komunikacji, tworząc tym samym więzi społeczne, a to stanowi kolejny czynnik redukcji kosztów transakcyjnych⁶.

⁴ Żelewski Ł.: Przedsiębiorstwa specjalizujące się w realizacji zadań logistyki, [w:] Kozłowski R., Sikorski A. (red.): Nowoczesne rozwiązania w logistyce. Wolters Kluwer Polska Oficyna, Kraków 2009, s. 115.

⁵ Bergmansson E.M., Johansson B., Stought R. (eds.): Industrial clusters an inter – firm network. Edward Elgar Publishing, Northampton 2005, p. 6.

⁶ Ibidem.

3. Klasyfikacje klastrów

Klasyfikacje klastrów powstają w specyficznych uwarunkowaniach regionalnych, które przyczyniają się do wyłonienia przewagi konkurencyjnej. Proces ten można porównywać do filozofii kształtowania inteligentnej specjalizacji⁷, przy czym w tym wypadku jest ona budowana na podstawie konkretnego układu organizacji współpracujących w ramach sieci. Typologia klastrów najczęściej odnosi się do rozwoju systemów produkcyjnych w specyficznych uwarunkowaniach lokalizacyjnych. Każdy klastrowy jest specyficzny i niepowtarzalny, nawet klaster oparte na tym samym obszarze działalności gospodarczej, zlokalizowane w innym miejscu rozwijają się i funkcjonują inaczej. Ogólną typologię klastrów przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Typologia klastrów

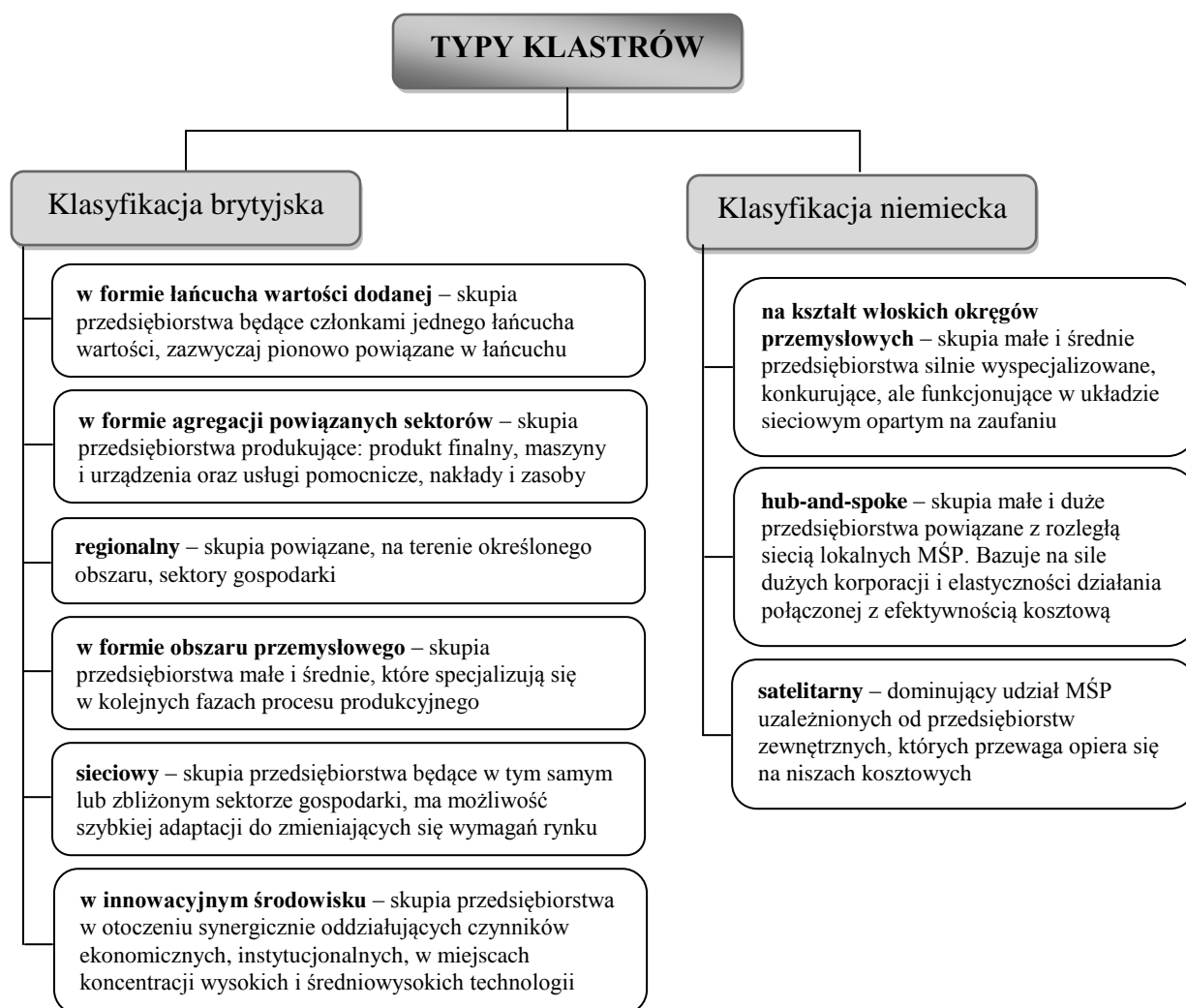
Kryterium	Typy klastrów
Stadium rozwoju	Klasyfikacja zgodna z teorią cyklu życia produktu, wyróżnia się klaster: embrionalne, wzrostowe, dojrzałe, schyłkowe
Zdolność do kreowania miejsc pracy	Klaster o rosnącej, stabilnej lub malejącej zdolności
Liczba horyzontalnie powiązanych sektorów	Wąskie i szerokie
Zasięg terytorialny	Lokalny, regionalny, krajowy i ponadnarodowy
Pozycja konkurencyjna	Lider klasy światowej, krajowej lub klaster o przeciętnej i słabej pozycji konkurencyjnej
Wpływ technologii	Wysokich, średnich i niskich technologii
Poziom innowacyjności	Wysoko lub nisko innowacyjne
Liczba ogniw łańcucha dostaw	Głębokie (obejmujące łańcuch od pozyskania surowców po dystrybucję produktów – dużą liczbę ogniw) i płytkie (obejmujące kilka ogniw)

Źródło: opracowanie na podstawie Szultka S., Brodzicki T.: *Koncepcja klastrów a konkurencyjność przedsiębiorstw*. „Organizacja i Kierowanie”, nr 4, 2002.

Nieco inną klasyfikację klastrów prezentują opracowania niemieckie i brytyjskie, gdzie kryteria są różne i mogą dotyczyć zarówno formy klastra, jak i zasięgu jego działania oraz wielkości występujących w klastrze przedsiębiorstw. Klasyfikację tę przedstawiono na rys. 1.

W Polsce trudno wskazać na jednoznaczną klasyfikację klastrów, pojawiające się opracowania nie dokonują szczegółowej klasyfikacji uwzględniającej szczególnie uwarunkowania, lecz bazują na ogólnych kryteriach, tj. takich, jak wymienione w tabeli 1.

⁷ Koncepcja inteligentnej specjalizacji wypracowana została przez Grupę Ekspercką „Wiedza dla wzrostu” i odnoszona jest do polityki regionalnej.

Rys. 1. Klasyfikacja klastrów w wybranych opracowaniach zagranicznych

Fig. 1. Clusters classification in chosen foreign analysis

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Mayer-Stamer J., Harmes-Liedtke U.: How to Promote Clusters. Mesopartner Working Paper 8, 2005; Business Clusters In The Uk – A First Assessment, Volume 3, Technical Annexes, a report for the Department of Trade and Industry by a consortium led by Trends Business Research, 2001.

4. Klastry logistyczne jako nowa forma świadczenia usług logistycznych

Dla koncepcji klastra charakterystyczną jest możliwość jego tworzenia praktycznie w każdym sektorze gospodarki. Może zatem powstać w produkcji, a także w usługach, które mogą się cechować różnym poziomem zaawansowania technologicznego – technologii tradycyjnych oraz wysokich i średniowysokich. Na tym tle wyłaniają się między innymi klastry logistyczne, które obejmują grupę kooperujących i wyspecjalizowanych przedsiębiorstw, współdziałających na rzecz wspólnych korzyści. Istotą układu jest budowa opartego na zaufaniu, względnie stabilnego układu wiarygodnych partnerów, którzy dzielą korzyści

i ryzyko prowadzenia działalności oraz mają zbieżne cele. Specyficzny dla rozwoju klastrów logistycznych jest fakt, że nie są one, tak jak to jest w przypadku tradycyjnych inicjatyw klastrowych, ograniczone geograficznie. Specyfika usług logistycznych oraz zasięg prowadzonej działalności powodują, że bariera geograficzna traci na znaczeniu, a klaster może objąć swoim zasięgiem inne miejsca. Klastry mają przede wszystkim silny potencjał do generowania i adaptowania rozwiązań innowacyjnych⁸.

Bazując na pojęciu klastra, można podjąć próbę sformułowania definicji klastra logistycznego. Elsner W.⁹ podaje, że jest to grupa przedsiębiorstw, zarówno sektora wytwórczego, jak i usługowego, których pracownicy wykonują funkcje o charakterze logistycznym. Grupa ta może łączyć dostawców, wytwórców, firmy usługowe, podmioty publiczne i prywatne, które są dostawcami usług logistycznych, skupionych wokół określonego elementu infrastruktury (np.: portu lotniczego lub morskiego itp.). Definicja ta akcentuje zatem konieczność istnienia elementu infrastruktury, wokół którego skupia się działalność przedsiębiorstw. Inne podejścia wskazują, że klastry logistyczne powstają jako naturalna konsekwencja koncepcji outsourcingu logistycznego, zgodnie z którą operatorzy logistyczni przejmują od przedsiębiorstw działania związane z realizacją usług logistycznych¹⁰. Przedsiębiorstwa logistyczne, zgrupowane w klastrze logistycznym, specjalizują się przede wszystkim w realizacji takich zadań, jak: transport, magazynowanie oraz czynności dodatkowe, takie jak przeładunek, manipulacja, pakowanie, znakowanie itd. Natomiast o lokalizacji klastra logistycznego decydują zasadniczo te same czynniki, które wpływają na lokalizowanie działalności logistycznej na określonym terenie. Najważniejsze to czynniki związane z poziomem kosztów, dostępnością infrastruktury, liczbą potencjalnych klientów itp. W literaturze przedmiotu¹¹ podaje się, że najistotniejszym czynnikiem wpływającym na tworzenie i rozwój klastrów logistycznych jest występowanie w bezpośrednim sąsiedztwie węzłów komunikacyjnych, które powstają jako wynik krzyżowania się głównych szlaków komunikacyjnych. To determinuje tak zwaną dostępność komunikacyjną regionu, w którym funkcjonować ma potencjalny klaster.

⁸ Pichlak M.: Więzy międzyorganizacyjne a innowacyjność organizacji – próba integracji, [w:] Adamik A. (red.): Zarządzanie relacjami międzyorganizacyjnymi. Doświadczenia i wyzwania. Politechnika Łódzka, Łódź 2010, s. 121-136.

⁹ Elsner W.: Regional service clusters and networks. Two approaches to empirical identification and development: the case of logistics in the German port city-states Hamburg and Bremen. "International Review of Applied Economics", No. 24(1), 2010, p. 1-33.

¹⁰ Por. m.in. Kozłowski R.: Wpływ infrastruktury transportu drogowego na rozwój regionu, [w:] Kozłowski R., Sikorski A. (red.): Nowoczesne rozwiązania w logistyce. Wolters Kluwer Polska Oficyna, Kraków 2009, s. 189.; Hibbs J., Chesworth N.: An introduction to transport studiem. Kogan Page Publisher, London 1999; Rydzkowski W., Wojewódzka-Król K.: Transport. PWN, Warszawa 2002.

¹¹ Knop L.: Zarządzanie klastrem. Koncepcje, strategie, modele. Politechnika Śląska, Gliwice 2013.

W literaturze przedmiotu podkreśla się różnicę między klastrem logistycznym a siecią logistyczną, wskazując, że sieć logistyczna stanowi raczej fragment klastra logistycznego, który cechuje się tymczasowością istnienia. Stoi to w opozycji do pojęcia łańcucha dostaw, gdzie siła relacji partnerskich determinuje trwałość tej formy współdziałania przedsiębiorstw. W ramach klastra logistycznego może występować kilka sieci logistycznych, mogą również przez niego przechodzić różne ogniwa łańcucha dostaw. Jednocześnie warto odnieść pojęcie klastra logistycznego do centrum logistycznego, dla którego klastry stanowią fazę przejściową pomiędzy niezależnie świadczonymi usługami a zintegrowaną formą ich świadczenia w centrum logistycznym.

Klastry logistyczne zajmują istotne miejsce w polityce regionalnej regionów, zwłaszcza tych, które upatrują w usługach logistycznych źródeł przewagi konkurencyjnej. Rozwój klastrów logistycznych jest jednak obarczony wieloma ograniczeniami, które mogą utrudniać wykorzystanie tej koncepcji, a wiążą się z potencjałem endogenicznym regionalnej gospodarki oraz skłonnością do współpracy przedsiębiorstw i innych instytucji skupionych wokół klastra. Jako bariery w rozwoju klastrów logistycznych wymienia się m.in.¹²:

- ograniczenia infrastrukturalne, zwłaszcza dotyczące infrastruktury teleinformatycznej oraz transportowej,
- ograniczenia inwestycyjne, związane z brakiem terenów do prowadzenia działalności oraz z wysokimi kosztami gruntów,
- ograniczenia kapitałowe, które wiążą się z brakiem potencjalnych inwestorów i ich obawami przed podejmowaniem ryzyka biznesowego,
- ograniczenia technologiczne, wynikające z braku odpowiednich rozwiązań technologicznych przedsiębiorstw zrzeszonych w klastrze,
- ograniczenia terytorialne, wynikające z utrudnień w dostępie do rynków międzynarodowych,
- ograniczenia pracownicze, związane z brakiem wykwalifikowanej kadry pracowniczej oraz ograniczoną elastycznością w kształceniu odpowiadające za potrzebami przedsiębiorstw,
- ograniczenie hierarchizacji, związane z występowaniem w klastrze swoistego rodzaju piramidy hierarchicznej, co wpływa na relacje z poddostawcami, którzy zmuszani są do stosowania niskich cen i kosztów,

¹² M.in.: Bergmansson E.M., Johansson B., Stought R. (eds.): op.cit.; Chyba Z.: op.cit.

- ograniczenie zaufania między członkami klastra oraz ze strony mieszkańców,
- ograniczenie środowiskowe, związane ze zwiększoną emisją zanieczyszczeń zwłaszcza w obszarach silnie zurbanizowanych.

Klasy logistyczne jednak przede wszystkim ograniczają ryzyko prowadzenia działalności biznesowej przez zwiększenie elastyczności i innowacyjności. Obszarami tworzącymi przewagę konkurencyjną są:

- koszty, związane z dostępem do ograniczonych, niejednokrotnie rzadkich zasobów, co pozwala na realizację strategii kompresji czasu realizacji zadań i obniżenie kosztów transakcyjnych,
- technologia, rozwiązania nowo powstałe na gruncie innowacji,
- organizacja, która tworzona jest na podstawie różnego rodzaju form współdziałania o charakterze kapitałowym i kooperacyjnym w ramach łańcucha wartości.

Dodatkowe korzyści wynikające z funkcjonowania w ramach klastra logistycznego to m.in. dynamizowanie rozwoju, większa zdolność innowacyjna, obniżenie kosztów wytwarzania usług, niższe koszty inwestycji, tworzenie wyspecjalizowanej oferty, rozwój sieci i dróg, integracja lokalnego biznesu i inne. Analizując zadania realizowane przez klasy oraz korzyści wynikające z tworzenia tego typu inicjatyw, można wskazać na występowanie efektu synergii, który przejawia się w: dyfuzji know-how oraz rotacji wyspecjalizowanych kadr, zwiększeniu produktywności aktywów przedsiębiorstw skupionych w klastrze, większej skłonności do generowania i absorpcji innowacji¹³, pozyskiwaniu nowych zasobów do realizacji zadań.

5. Polskie i europejskie inicjatywy klastrów logistycznych

Dla lepszego zobrazowania inicjatyw klastrowych w obszarze logistyki dokonano przeglądu europejskich i polskich inicjatyw, posługując się przy tym pogłębionym studium literaturowym oraz wywiadami bezpośrednimi. Wyniki analiz przedstawiono w tabeli 2.

¹³ Pichlak M.: Uwarunkowania innowacyjności organizacji. Studium teoretyczne i wyniki badań empirycznych. Difin, Warszawa 2012.

Tabela 2

Europejskie i polskie inicjatywy klastrów logistycznych

Kraj	Klaster	Strona internetowa	Charakterystyka	Uczestnicy	Działania
Austria	Logistik Cluster Niederösterreich	http://www.ecoplus.at/de/ecoplus/cluster-niederosterreich/	Inicjatorem jest Departament Gospodarki Dolnej Austrii (Dział Transportu Ogólnego)	87 przedsiębiorstw i 27 instytucji badawczo-rozwojowych, nie tylko z obszaru logistyki	<ul style="list-style-type: none"> • Kooperacja i innowacje, działalność badawczo-rozwojowa • Konsultacje i wsparcie w pozyskiwaniu funduszy • Działalność informacyjna, bazy danych kontaktów • Wsparcie techniczne i doradztwo dla partnerów • Konferencje, szkolenia i działalność edukacyjna
Belgia	THE land of Logistics	http://clusters.walloonie.be/	Utworzony na podstawie jednolitych procedur określonych przez rząd. Klaster Transportowo-Logistyczny w Walonii działa od 2004	Łączy przedsiębiorstwa TSL, liczba partnerów to ok. 163 firmy z obszaru Walonii i 17 partnerów z Luksemburga	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynacja inicjatyw ukierunkowanych na rozwój sektora transportowego i logistycznego • Tworzenie sieci powiązań biznesowych
Estonia	BNS Eesti Logistikaklaster	www.transit.ee/estonian-logistic-cluster	Inicjatywa Ministerstwa Gospodarki i Komunikacji w Estonii, współfinansowany z EFRR-u	19 firm założycieli zarządzających infrastrukturą logistyczną oraz uniwersytety i organizacje specjalistyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Wspólna polityka marketingowa, • Program rozwoju produktów i usług pozwalający zwiększyć konkurencyjność

cd. tabeli 2

Luksemburg	Cluster for Logistic	http://www.clusterforlogistics.lu/	<p>Inicjatywa siedmiu instytucji partnerów (Izby Handlowej Wielkiego Księstwa Luksemburg, Luksemburskiej Konfederacji Handlowej, Federacji Biznesu Luksemburga, Morskiego Klastra Luksemburga, Narodowej Agencji Innowacji i Badań, Publicznego Centrum Badań Henri Tudora i Uniwersytetu Luksemburskiego). Na dzień dzisiejszy zrzesza wiele firm świadczących usługi logistyczne i dodatkowe</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Wspólna platforma wymiany informacji • Wzmocnienie współpracy i synergii • Opracowanie nowych produktów • Wspieranie badań i rozwoju oraz innowacji w obszarze logistyki • Zwiększenie oferty i ułatwienie dostępu do edukacji i szkoleń • Inicjowanie zmian w prawie • Działania w zakresie poprawy stanu infrastruktury • Kreowanie pozycji kraju jako Międzykontynentalnego Centrum Logistycznego
Polska	Śląski Klaster Logistyczny		<p>Inicjatywa środowisk lokalnych miasta Gliwice, w tym Urzędu Miasta</p>	<p>17 podmiotów, w tym przedsiębiorstwa, instytucje wspierające przedsiębiorczość, uczelnie oraz władze publiczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie potencjału wśród inwestorów krajowych i zagranicznych • Wspieranie integracji uczestników w zakresie kreowania i realizacji projektów inwestycyjnych i biznesowych • Ciągły rozwój kompetencji i wdrażanie najnowszych technik w sektorze
	Pomorski Klaster Logistyczny		<p>Inicjatywa Pomorskiego Stowarzyszenia Przewoźników Drogowych</p>	<p>Firmy regionu pomorskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dopasowanie programów nauczania na kierunkach związanych z TSL do potrzeb firm • Opracowanie programów zdobywania doświadczenia zawodowego • Pozyskiwanie finansowania realizacji inwestycji infrastrukturalnych • Rozwijanie innowacyjnych form szkoleń

Źródło: opracowanie własne.

Przegląd klastrów w Europie i w Polsce wskazuje na znaczące różnice w fazie ich rozwoju. Polskie klastry logistyczne to zazwyczaj faza inicjatywy klastrowej – załączka porozumienia między organizacjami, który powinien ewoluować do formy, którą osiągnęły klastry w Unii Europejskiej. Znacząca większość inicjatyw klastrowych powstaje przy silnym wsparciu władz regionalnych – niejednokrotnie są one inicjatorem tych porozumień. Brak zainteresowania ze strony podmiotów gospodarczych do angażowania się w klastry powoduje, że niejednokrotnie inicjatywa klastrowa kończy się podpisaniem listu intencyjnego. Stopniowy rozwój inicjatyw klastrowych powinien w przyszłości zaowocować wykształceniem się silnych relacji opartych na zaufaniu między uczestnikami klastra, na tym gruncie powinny się ukształtować silne klastry sieciowe, których podstawową cechą w budowaniu przewagi konkurencyjnej jest ich adaptacyjność do zmieniających się warunków rynkowych i oferowanie nowych innowacyjnych produktów. Rozwój klastrów jest procesem bardzo powolnym, ale docelowo przynoszącym bardzo pozytywne efekty.

6. Podsumowanie

Klastry logistyczne są podmiotami o dużej sile ekonomicznej, organizacyjnej i technicznej. Istotą ich siły jest współpraca, która pozwala doskonalić obsługę i tworzy płaszczyznę dla nawiązywania relacji partnerskich opartych na podziale korzyści i ryzyka w prowadzonej działalności. Klastrer dzięki swojej otwartości tworzy warunki dla wprowadzania innowacji na szerszy rynek oraz zwiększa korzyści z niej płynące. Klastry wzmacniają sprawne funkcjonowanie infrastruktury logistycznej, ułatwiają pokonywanie barier w dostępie do rynku zbytu oraz wpływają na optymalizację procesów logistycznych. Klastry logistyczne silniej integrują wewnętrzne i zewnętrzne łańcuchy dostaw, których funkcjonowanie pozwala na wytworzenie wysokiej wartości dodanej dla klientów. Zawarte porozumienia klastrowe bez silnego wsparcia władz lokalnych nie przekształcają się w realne działanie, co powoduje, że klastry nie rozwijają się w pełni lub też nie wykorzystują swojego potencjału. Dla realizacji zadań klastra logistycznego konieczne jest występowanie odpowiedniej infrastruktury, która zapewniac będzie sprawną realizację procesów logistycznych, stąd też najczęstszym miejscem występowania klastrów są regiony silnie uprzemysłowione i metropolie.

Bibliografia

1. Bergmansson E.M., Johansson B., Stought R. (eds.): Industrial clusters an inter – firm network. Edward Elgar Publishing, Northampton. 2005.
2. Chyba Z.: Klastry przemysłowe a przedsiębiorstwa spin-off. „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstw”, nr 3, 2008.
3. Elsner W.: Regional service clusters and networks. Two approaches to empirical identification and development: the case of logistics in the German port city-states Hamburg and Bremen. “International Review of Applied Economics”, No. 24(1), 2010.
4. Hibbs J., Chesworth N.: An introduction to transport studies. Kogan Page Publisher, London 1999.
5. Knop L.: Zarządzanie klastrem. Koncepcje, strategie, modele. Politechnika Śląska, Gliwice 2013.
6. Kozłowski R.: Wpływ infrastruktury transportu drogowego na rozwój regionu, [w:] Kozłowski R., Sikorski A. (red.): Nowoczesne rozwiązania w logistyce. Wolters Kluwer Polska Oficyna, Kraków 2009.
7. Mayer-Stamer J., Harmes-Liedtke U.: How to Promote Clusters. Mesopartner Working Paper 8, 2005.
8. Pichlak M.: Więzi międzyorganizacyjne a innowacyjność organizacji – próba integracji, [w:] Adamik A. (red.): Zarządzanie relacjami międzyorganizacyjnymi. Doświadczenia i wyzwania. Politechnika Łódzka, Łódź 2010.
9. Porter M.E.: Porter o konkurencji. PWE, Warszawa 2001.
10. Rydzkowski W., Wojewódzka-Król K.: Transport. PWN, Warszawa 2002.
11. Szultka S., Brodzicki T.: Koncepcja klastrów a konkurencyjność przedsiębiorstw. „Organizacja i Kierowanie”, nr 4, 2002.
12. Żelewski Ł.: Przedsiębiorstwa specjalizujące się w realizacji zadań logistyki, [w:] Kozłowski R., Sikorski A. (red.): Nowoczesne rozwiązania w logistyce. Wolters Kluwer Polska Oficyna, Kraków 2009.
13. Business Clusters In The Uk – A First Assessment, Volume 3, Technical Annexes, A report for the Department of Trade and Industry by a consortium led by Trends Business Research, 2001.

Abstract

Logistics clusters that are communities of organisations that share logistics expertise and know-how, have become key links in global supply chains and can be found in almost every region of the world. These agglomerations of firms have enjoyed significant growth because they deliver unique benefits to both companies and economies. Usually logistics clusters are located near consumer markets or within ports and airports, they host various enterprises, including the logistics arms of enterprises, third-party logistics services providers, distribution companies, and freight carriers. In addition, companies can share transportation and logistics assets as well as expertise in these communities. The development of logistic clusters in Europe and in Poland is still not satisfying, it can be combined with the initial phase of those development.